

IN MEMORIAM

**Ст.н.с. I ст. дгн Иван Колев Бонев
(25.10.1936-22.09.2008)**

На 22 септември 2008 г. българската геология загуби един от най-талантливите си учени, известен член на международната минераложка общност, Иван Бонев.

Иван Бонев е роден на 25.10.1936 г. в Габрово. През 1959 г. той завършва с отличие Минно-геоложкия институт (сега Минно-геоложки университет "Св. Иван Рилски"), специалност "Геология и проучване на полезните изкопаеми". От 1959 до 1962 г. работи като геолог в Маданските рудници на "Горубсо". През 1962 г. печели конкурс за научен сътрудник в секция "Минералогия" на Геологическия институт при БАН, където протича научната му кариера. През 1965-1966 г. И. Бонев е бил на специализация в Института по кристалография в Москва, а през 1992 г. – в Шотландския университетски изследователски

център в Глазгоу. През 1969-1970 г. работи като старши геолог в състава на Българската комплексна геоложка експедиция в Монголия. И. Бонев защитава докторска степен през 1972 г. с дисертация на тема: "Епитаксични и топотаксични явления в Маданските полиметални находища". От 1982 г. е ст.н.с. в секция "Минералогия" на Геологическия институт, която ръководи от 1995 до 2005 г. След защита на дисертация на тема: "Минерогенезис в хидротермалната рудообразуваща система на Маданските жилни и метасоматични Pb-Zn находища", в която обоснова своята цялостна концепция за минералообразователните процеси в този уникален руден район в Родопите, той получава научната степен доктор на геологическите науки и е избран през 2003 г. за ст.н.с. I степен.

Широкообхватни са научните интереси на И. Бонев – минералогия, геохимия, петрология. Той е известен специалист не само в областта на минералогията, кристалографията и кристалохимията, но и в науката за рудните минерализации и находища, основата върху която израстват многобройните му научни приноси. Всеки един от тях отразява, като правило, нови факти, нови закономерности или открития. Известни са неговите изследвания на полиметалните находища в районите на Мадан и Ардино, с които решава минераложки и генетични проблеми на рудообразуването. Те са образец на модерен подход при изучаването геологията на даден обект: рудовместваща среда, морфология на рудните тела, текстура на рудите, минерален състав и минерални парагенези, условия на растеж и изменение на кристалите в различна минералообразуваща среда, състав на хидротермалните разтвори, геохимия и изотопен състав на рудните елементи. Този многопластов стил на изучаване характеризира научно-изследователската дейност на И. Бонев не само в находищата в Родопите (Мадан, Ардино, Бял извор, Еньовче, Лъки, Маджарово, Звездел-Галенит, и др.), но и в Средна гора (Радка, Челопеч, Бакаджик и др.), Стара планина (Свидня), Малешевска планина (Славянка), Рила (Мальовица и 7^{те} езера), в Монголия, Хималаите, и др.

Особено впечатляващи, отличаващи се с оригинални подходи, са изследванията на И. Бонев върху кристалната морфология и хабитуса на редица хидротермални минерали - галенит, пирит, халкопирит, слюди, глинести минерали и др. Интересни са новите данни върху вътрешния строеж и дефектността на кристалите, върху механизмите и хода на кристален растеж, осъществен при различна степен на отклонение от равновесието. На фона на любимите му кристалографски изследвания изпъкват приносите в изучаването на ориентираните епитаксични и топотаксични отношения при сулфидни и силикатни

минерали, на особените форми и механизми на кристален растеж и разтваряне, на морфологията на твърдо-фазни и газовотечни включения в сулфидните и скарновите минерали и техните променителни продукти, на разнообразните скарнови и рудни текстури.

В резултат от изследванията на И. Бонев на различни сулфидни и силикатни минерализации са характеризирани повече от 80 минерални вида и разновидности, някои от които се установяват за първи път в България. Заедно със свои сътрудници И. Бонев открива и описва нов за науката апоскарнов минерал - *манганилваит*. Той е инициатор и основен изпълнител, с колектив от сътрудници, на минераложките изследвания на реголит (образец 1633) от лунната повърхност, "Луна-16".

Изследователското творчество на И. Бонев е отразено в над 100 научни труда, публикувани в повече от 40 български и международни научни списания, както и в отделни книги и монографични сборници: Геохимия, минералогия и петрология, Списание на БГД, Известия на Геологическия институт на БАН, Доклади на БАН, Годишник на Софийския университет, Геология Балканика, Минерогенезис, Рост кристаллов, Записки Всесоюзного минералогического общества, Минеральный сборник Львовского университета, Рентгенография минерального сырья, *Physics and Chemistry of Minerals*, *Thermochimica Acta*, *Mineralogical Magazine*, *Journal of Crystal Growth*, *Acta Crystallographica*, *Mineralium Deposita*, *European Journal of Mineralogy*, *Neues Jahrbuch für Mineralogie*, *The Canadian Mineralogist*, *Marine Geology*, *Exploration Geochemistry* и др. Работи на И. Бонев са докладвани и публикувани в материалите на много научни форуми: *IAGOD*, Tbilisi; *IMA 15th General Meeting*, Beijing, China; *IMA 16th General Meeting*, Pisa, Italy; *Carbonate-Hosted Lead-Zinc Deposits*, St. Louis, USA; *XIV ECROFI*, Nancy, France; *Crystallogenesis and Mineralogy*, St. Petersburg, Russia; 7th

SGA Meeting, Athens, Greece, *IMA 19th General Meeting*, Kobe, Japan и др. Той е активен участник в многобройни програмни комитети на научни форуми: *LAGOD*, Варна 1974 г.; *IMA*, Варна, 1982 г.; *CBGA*, София, 1989 г.; *ABCD-GEODE*, Боровец, 2000 г. Национален представител на България е в Генералните асамблеи на *IMA-15*, Beijing; *IMA-16*, Pisa; *IMA-17*, Toronto; *IMA-18*, Edinburgh; *IMA-19* Kobe. Активно е неговото участие в международни програми и съвместни научни проекти с Русия, Германия, Испания, Швейцария и др. Член е на Българското геологическо дружество и Българското минералогическо дружество (член на ръководството, замесник председател и председател), на Минералогическото дружество на Великобритания и Ирландия, Минералогическото дружество на Америка (MSA), Ню Йоркската Академия на науките, Дружеството по геология на минералните находища (SGA), Комисията по минерален растеж и интерфейсни процеси към Международната минералогическа асоциация (SMGIP IMA), Националното Географско дружество на САЩ.

И. Бонев е бил редактор (1982-1990 г.) и главен редактор (1990-1994 г.) на Списанието на Българското геологическо дружество и съредатор на "World Directory of Crystallographers" (издание на Световния кристалографски съюз). Благодарение на неговите усилия като главен редактор и на ръководената от него редколегия (1992-2006 г.), поредицата "Геохимия, минералогия и петрология", издание на Геологическия институт и Българското минералогическо дружество, оцеля и продължи да

излиза през най-трудния период на политически и икономически промени у нас.

Като признат, ерудиран специалист, И. Бонев е привлечен в съставите на различни научни съвети към Висшата атестационна комисия (ВАК).

Неговите познания и професионализъм се използват при експертизи и оценка на качеството на естествени и синтетични скъпоценни минерали, строителни материали, археологически находки в тракийски могили и др.

Уникалната му сбирка от минерали, рудни и скални образци, събрани от български и чуждестранни разкрития и минни изработки, сега дарена на Геологическия институт, има не само естетическа стойност. Тя крие много тайни и научни загадки, които чакат своите майстори и откриватели.

Любовта на И. Бонев към минералите е съизмерима (само) с любовта му към света на планините. Голям планинар, алпинист (майстор на спорта по алпинизъм), дългогодишен планински спасител, той открива красотата на камъка не само с пръстите, вкопчени в скалните отвори на гранита и мрамора в Рила, Пирин и Стара планина, но и с острото професионално око на учен-изследовател. Снежните склонове на Кавказ, Памир и Хималаите го зареждат с енергия, която се материализира в научните му трудове, изпълнени с прецизност и стремеж към съвършенство.

Творчеството на Иван Бонев бележи един от високите върхове на българската геология.

Васил Арнаудов, Радостина Атанасова,
Росица Д. Василева

